

Warszawa, dnia 2 lipca 2018 r.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowan przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka

Parafuje:

Pan Minister P. Wawrzyk

elektronicznie do członków Zespołu

SPRAWOZDANIE

z posiedzenia Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
które odbyło się w dniu 26 czerwca 2018 r.

W dniu 26 czerwca 2018 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: Zespół), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

I. Otwarcie posiedzenia

Posiedzenie otworzył Pan Piotr Wawrzyk, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, informując, że w dniu 9 maja 2018 r. Rząd przyjął *Raport z wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę za 2017 r.*, który został następnie przesłany do odpowiednich komisji w Sejmie i Senacie. Podziękował także przedstawicielom Ministerstwa Zdrowia za doprowadzenie do nowelizacji ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, co pozwoliło Komitetowi Ministrów RE na zamknięcie spraw *Kędzior i K.C. p. Polsce*.

Spotkaniu przewodniczyła następnie Pani Justyna Chrzanowska, Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej Przewodnicząca lub Pełnomocnik).

II. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń Trybunału

1. Informacja nt. postępu w wykonywaniu wyroku ws. *Potomska i Potomski p. Polsce* (skarga nr 33949/05), w zakresie przeprowadzenia nowelizacji *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* oraz wykonania środków indywidualnych – referuje: **Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego**

Stan prac związanych z wdrożeniem wyroku ws. *Potomska i Potomski p. Polsce* przedstawiła Pani Katarzyna Zalaśńska, Dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dalej MKiDN). Poinformowała, że w ostatnich miesiącach nastąpiła intensyfikacja działań w zakresie wykonania środków indywidualnych w

stosunku do nieruchomości, o której mowa w wyroku. Gmina, na terenie której znajdują się przedmiotowa nieruchomość z zabytkowym cmentarzem żydowskim, zobowiązała się do zachowania i gospodarowania cmentarzem we współpracy z wojewódzkim konserwatorem zabytków po wykupieniu działki skarżących. Resort podjął już rozmowy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji (dalej MSWiA) ws prawa wykupu nieruchomości. Przedstawicielka MKiDN wyraziła nadzieję, na następnym spotkaniu Zespołu, będzie już mogła zadeklarować, że sprawa została załatwiona.

MKiDN poinformowało również o trwającym obecnie przeglądzie wszystkich cmentarzy żydowskich w Polsce. Jest to niejako dodatkowa konsekwencja wyroku Trybunału ws. *Potomska i Potomski p. Polsce*. Przegląd, który powinien się zakończyć w ciągu najbliższych miesięcy, ma na celu dokładne zbadanie sytuacji własnościowej oraz zidentyfikowanie cmentarzy żydowskich, które stanowią własność prywatną. Szacuje się, że takich cmentarzy w całej Polsce jest ok. 1300. Wszystkie zostaną zmapowane, co zapewni informację przestrzenną o ich położeniu. Dodatkowo, w odpowiedzi na pytanie Pana Ministra Wawrzyka o sytuację cmentarza żydowskiego w Szczecinie, który zlikwidowany został w latach 30., Pani Katarzyna Zalasińska wyjaśniła, że przedmiotem zainteresowania resortu, co zostało uzgodnione z partnerami żydowskimi, są jedynie cmentarze, które istniały w momencie wybuchu II wojny światowej.

Przewodnicząca wyraziła nadzieję, że środki indywidualne zostaną możliwie jak najszybciej zrealizowane, i że będzie można poinformować Radę Europy o tym, iż wyrok został wykonany.

2. Informacja nt. stanu realizacji wyroków *P. i S. p. Polsce* (skarga nr 57375/08), *Tysiąc p. Polsce* (skarga nr 5410/03), *R.R. p. Polsce* (skarga nr 27617/04) dotyczących praw reprodukcyjnych – referuje: **Ministerstwo Zdrowia**

Przewodnicząca poinformowała, że sprawa *P. i S. p. Polsce* będzie przedmiotem zainteresowania Komitetu Ministrów na jego posiedzeniu we wrześniu 2018 r.

Pan Karol Bogusz, przedstawiciel Departamentu Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Zdrowia (dalej MZ) oznajmił, że w zakresie wyroku w sprawie *P. i S. p. Polsce* środki indywidualne zostały już wykonane, natomiast do uzgodnienia pozostały środki generalne. Zazaczył, że przedstawiane wielokrotnie stanowisko MZ w tej sprawie, pozostaje właściwie niezmienione. Poinformował ponadto, że w połowie maja 2018 r. MZ przekazało do MSZ, na prośbę Sekcji Wykonywania Wyroków w Sekretariacie Rady Europy, odpowiedzi na kilka pytań dotyczących wykonania środków generalnych w sprawie *P. i S. p. Polsce*. W przekazanej odpowiedzi, nową informacją w stosunku do wcześniej przedstawionych, była informacja na temat działań podjętych wobec dostawców usług medycznych w związku z nieprzestrzeganiem umów z Narodowym Funduszem Zdrowia w odniesieniu do zabiegów legalnej aborcji. MZ wskazało, że zgodnie z informacjami przekazanymi przez Centralę Narodowego Funduszu Zdrowia odmowa przez świadczeniodawcę realizującego umowę w zakresie położnictwa i ginekologii wykonania zabiegu przerwania ciąży w przypadkach określonych w ustawie, z równoczesnym niewskazaniem podmiotu leczniczego, gdzie kobieta ma możliwość skorzystania z dostępu do przedmiotowego świadczenia, jest sytuacją nieprawidłowego realizowania zawartej umowy. Skargi na nieprawidłowe realizowanie umów z NFZ są podstawą do wszczęcia postępowania wyjaśniającego. Na dzień sporządzenia odpowiedzi MZ tego typu skargi od odnośnie odmowy wykonania czy udzielenia informacji o możliwości wykonania przedmiotowego zabiegu nie wpłynęły do NFZ. Niezależnie od powyższego, Centrala Funduszu zwróciła się do dyrektorów oddziałów wojewódzkich o informacje czy na terenie danego województwa została odnotowana odmowa wykonania przerwania ciąży osobie, której przysługuje prawo do

przerwania ciąży w przypadkach określonych w ww. ustawie. W przypadku uzyskania takiej informacji, zostanie ona przekazana do MZ przez Centralę NFZ wraz z informacją na temat działań podjętych przez oddział wojewódzki wobec świadczeniodawcy, który odmówił wykonania przedmiotowego zabiegu.

Przewodnicząca zauważyła, że zwracanie się z pytaniami do strony rządowej przez Sekcję Wykonywania Wyroków Sekretariatu RE nie wynika jedynie z chęci pozyskania informacji, ale ma także swój wydźwięk polityczny. Stanowi bowiem powtórzenie kwestii podniesionych przez Komitet Ministrów RE, w którym zasiadają przedstawiciele 47 państw członkowskich RE, w przyjętej przez ten organ wcześniejszej decyzji w sprawie wykonywania wyroku *P. i S. p. Polsce*.

Odnosząc się do wyroków w sprawach *Tysiąc p. Polsce* oraz *R.R. p. Polsce*, głos zabrała Pani Ewa Wójcik, Naczelnik Wydziału Systemu Ochrony Zdrowia w Departamencie Organizacji Ochrony Zdrowia w Ministerstwie Zdrowia. Stwierdziła, że zalecenie KM RE co do środków generalnych dotyczy przede wszystkim konieczności uproszczenia instytucji sprzeciwu określonej w art. 31 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, skrócenia terminu podejmowania decyzji przez komisję lekarską przy Rzeczniku Praw Pacjenta, a także rygorystycznego przestrzegania terminu na jego rozpatrzenie. W przypadku obecnie obowiązujących przepisów kwestionowany jest obowiązek wskazania przez pacjenta podstawy prawnej sprzeciwu. Przedstawicielka MZ poinformowała, że MZ podjęło prace nad nowelizacją ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta w zakresie art. 31 zakładającej, że sprzeciw będzie można złożyć już nie tylko od opinii albo orzeczenia, ale także od odmowy wydania opinii lub orzeczenia, a także od odmowy wydania skierowania na badania diagnostyczne. Zniknąć ma obowiązek wskazania podstawy prawnej, z której wynika określone prawo lub obowiązek pacjenta. Ponadto, jeśli nowelizacja ustawy przebiegnie zgodnie z pierwotnymi założeniami, sprzeciw będzie można złożyć zarówno w formie pisemnej, jak i ustnie do protokołu w obecności pracownika Rzecznika Praw Pacjenta (dalej RPP), albo na elektroniczną skrzynkę podawczą. Planuje się zachowanie dotychczasowego terminu 30 dni na złożenie sprzeciwu. Natomiast, zgodnie z propozycjami, skrócony zostanie termin na wydanie orzeczenia przez komisję lekarską - do 21 dni. Istotnym *novum* będzie stworzenie możliwości ustanowienia przez pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego pełnomocnika, a także możliwość osobistego udziału w posiedzeniu komisji lekarskiej.

MZ podkreśliło również, że nowelizacja instytucji sprzeciwu nie dotyczy jedynie zabiegów przerywania ciąży, lecz wszystkich zabiegów, badań czy orzeczeń, które wydają czy wykonują lekarze. Nowelizacja będzie zatem istotna z punktu widzenia wszystkich pacjentów.

Przewodnicząca, przypominając, że przytoczone wyżej sprawy są w wykonywaniu już od dłuższego czasu (wyrok *Tysiąc p. Polsce* zapadł w 2007 r.), zwróciła się do przedstawicieli MZ z prośbą o przygotowanie kalendarza prac nad nowelizacją, który można byłoby przedstawić Komitetowi Ministrów RE. Byłoby to wskazane z uwagi na to, że MSZ już wielokrotnie przekazywał informację do KM RE, z której wynikało że strona polska przystępuje do prac mających na celu wykonania środków generalnych.

Pełnomocnik podziękowała także za zwrócenie uwagi na to, że wykonanie wyroków Trybunału w wymienionych wyżej sprawach jest tak naprawdę istotne z punktu widzenia wszystkich pacjentów, na co wielokrotnie zwracał także uwagę Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej: RPO) i co warto podkreślać również w trakcie prac nad nowelizacją.

Pani dr hab. Agnieszka Grzelak, Zastępca Dyrektora Zespołu Prawa Konstytucyjnego, Europejskiego i Międzynarodowego w Biurze RPO, przyznała, że Rzecznik przykłada bardzo dużą uwagę do tego, aby prawa pacjentów były realizowane, także w kwestiach proceduralnych. Z zadowoleniem wysłuchała informacji przekazanych przez MZ i wyraziła nadzieję na sprawne

procedowanie nad nowelizacją. Z kolei Pan Marcin Mrowicki z Biura RPO zaproponował włączenie do prac nad zmianą ustawy skrócenie terminu na wydanie orzeczenia przez komisję lekarską ws. sprzeciwu do 10 dni, co zakładał wcześniejszy projekt nowelizacji. Przedstawicielka MZ podziękowała za zgłoszoną propozycję i obiecała wzięcie jej pod rozwagę.

Pan Mariusz Mamczarek, Naczelnik Departamentu Prawnego w Biurze RPP, przytoczył statystyki, z których wynika, że w 2017 r. wniesionych zostało 15 sprzeciwów, z czego w 1 przypadku powołana została komisja lekarska. W 2018 r. sprzeciwów wniesiono już 18 i również w 1 przypadku RPP powołał komisję lekarską. Sprawa dotyczyła niezakwalifikowania pacjenta do leczenia chirurgicznego z powodu otyłości. Przedstawiciel RPP zaznaczył, że prawo do sprzeciwu służy nie tylko realizacji praw reprodukcyjnych kobiet, ale praw wszystkich pacjentów. Podkreślił również, że w kwestii terminowości rozpatrywania sprzeciwów przez komisję lekarską, RPP stara się jak najszybciej powołać skład komisji lekarskiej. Niemniej jednak w pewnych przypadkach, takich jak okres urlopowy, świąteczny itp., bywa to utrudnione. RPP zdaje sobie ponadto sprawę z tego, że w zakresie praw reprodukcyjnych kobiet, niezwykle ważne jest, aby czas ten skrócić możliwe jak najbardziej.

3. Informacja nt. stanu realizacji wyroku ws. **Grabowski p. Polsce**, (skarga nr 57722/12) w kontekście wyeliminowania błędnej praktyki stosowania art. 27 *Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich*, referuje: **Ministerstwo Sprawiedliwości**

Pan Krzysztof Masło, Dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka w Ministerstwie Sprawiedliwości (dalej MS), przypomniał, że wyrok w przedmiotowej sprawie dotyczył przedłużania pobytu nieletniego w schronisku bez postanowienia sądu oraz braku możliwości skutecznego odwołania się od takiej decyzji, faktycznie pozbawiającej małoletniego wolności. Problem dotyczy art. 27 *ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich*. W ramach wykonania wyroku *Grabowski p. Polsce* MS skupiło swoje wysiłki na działalności rozpowszechniającej to orzeczenie wśród prezesów sądów apelacyjnych. Przeprowadzono również kwerendę orzeczniczą za okres od grudnia 2017 r. do maja 2018 r., z której wynika, że sądy stosują zalecenia Trybunału zawarte w tym wyroku, wydając postanowienie w każdym przypadku umieszczenia nieletniego w schronisku i informując strony o możliwości jego zaskarżenia. Odnotowane zostały jedynie trzy przypadki niezgodnej z orzeczeniem Trybunału praktyki (dwa w Sądzie Rejonowym w Starogardzie Gdańskim i jeden w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Mokotowa). Ponadto przedstawiciel MS poinformował, że Instytut Wymiaru Sprawiedliwości przeprowadził prace naukowo-badawcze, których efektem był udostępniony w marcu 2017 r. raport. Instytut przeanalizował w nim 81 przypadków umieszczenia nieletniego w schronisku w okresie od lipca 2015 do czerwca 2016 r., które pokazały jeszcze niejednorodną praktykę. Ostatnie badania MS potwierdzają jednak, że obecnie prawidłowa praktyka jest już dobrze ugruntowana.

MS poinformowało także, że zespół, który powstał w resorcie w marcu 2017 r. celem wypracowania nowych rozwiązań prawnych w zakresie postępowań w sprawach nieletnich, zakończył swoje prace z dniem 19 czerwca 2018 r. Przygotowany przez zespół projekt ustawy został przekazany do konsultacji wewnątrz resortu sprawiedliwości. Wydaje się, że spełnia on wszystkie wymagania Trybunału określone w wyroku *Grabowski p. Polsce*: w sposób jasny wymienia środki tymczasowe, w tym te wiążące się z pozbawieniem nieletniego wolności, precyzuje sytuacje, w których nieletniego będzie można umieścić w schronisku, precyzuje też czas stosowania środka tymczasowego w postaci umieszczenia w schronisku dla nieletnich na (3 miesiące) oraz procedurę przedłużania tego pobytu ponad ten okres.

Przedstawiciel MS przypomniał też, że w kwietniu 2018 r. do Sejmu wpłynął senacki projekt *ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich* mający na celu wykonanie wyroku ETPCz w sprawie *Grabowski*. Projekt ten jest obecnie procedowany w Sejmie.

Przewodnicząca zaproponowała aby poprosić Rzecznika Praw Dziecka o opinię w kwestii projektu opracowanego przez MS celem pokazania, że jest to projekt mający społeczne poparcie oraz że został szeroko uzgodniony.

Następnie głos zabrał Pan Marcin Mrowicki, przedstawiciel RPO, który zwrócił uwagę na wyjątkowo szybki czas procedowania Trybunału w sprawie *Grabowski* (wydanie wyroku w ciągu dwóch i pół roku od momentu złożenia skargi), co pokazuje jak istotnych kwestii dotyczył. Mianowicie, kwestii pozbawiania wolności bez prawomocnego orzeczenia sądu, a po drugie osób nieletnich. Mając powyższe na uwadze RPO wielokrotnie podnosił konieczność wprowadzenia zmian ustawowych oraz współpracował z komisją senacką przedstawiając swoje propozycje zmian.

Przewodnicząca wyraziła nadzieję, że do czasu uchwalenia znowelizowanej ustawy, działalność upowszechniająca standardy wynikające z wyroku w przedmiotowej sprawie będzie przez MS kontynuowana. Przedstawiciel MS zapewnił, że nowelizacja ustawy jest dla MS priorytetem.

4. Informacja nt. decyzji w zakresie ewentualnego wniesienia odwołania do Wielkiej Izby ETPCz oraz w przypadku braku odwołania ustalenia sposobu wykonania wyroku *Bistieva i inni p. Polsce* (skarga nr 75157/14, dot. umieszczenia skarżącej cudzoziemki pochodzenia czeczeńskiego wraz z trójką małoletnich dzieci w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców).
- referuje **Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji**.

Przewodnicząca poinformowała, że wyrok Trybunału w sprawie *Bistieva i inni* z dnia 10 kwietnia 2018 r. nie jest jeszcze ostateczny - uprawomocni się w dniu 10 lipca 2018 r. oraz że z otrzymanej z MSWiA korespondencji wynika, że Polska nie będzie składała wniosku do Wielkiej Izby Trybunału o ponowne rozpatrzenie sprawy. Jednocześnie Przewodnicząca poprosiła przedstawiciela MSWiA o potwierdzenie tej informacji ze względu na zbliżający się termin na ewentualne wniesienie odwołania oraz przypominała, że resort ten jest zobowiązany przekazywać takie informacje zgodnie z procedurą, na podstawie której działa Zespół ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Pan Dawid Grochowski, przedstawiciel MSWiA, nakreślił pokrótce stan faktyczny sprawy oraz rozstrzygnięcie Trybunału. Poinformował, że MSWiA uznało, że w sprawie nie powinno być wnoszone odwołanie do Wielkiej Izby ETPCz.

W związku z powyższym Przewodnicząca odnotowała, że jeśli w terminie do dnia 5 lipca 2018 r. MSWiA nie przekaze odmiennego stanowiska w sprawie odwołania, to wniosek o przekazanie sprawy do Wielkiej Izby Trybunału nie zostanie złożony.

Pani Iwona Przybyłowicz z Zarządu ds. Cudzoziemców Straży Granicznej (dalej SG) przedstawiła pewne zastrzeżenia i niejasności, jakie zdaniem SG znalazły się w orzeczeniu Trybunału. Meritum wyroku dotyczyło kwestii długości pobytu cudzoziemki wraz z dziećmi w strzeżonym ośrodku. Trybunał podkreślił, że sama ingerencja w życie rodzinne skarżącej była uzasadniona z uwagi na ryzyko jej ponownej ucieczki. Oceniał także pozytywnie warunki panujące w ośrodku, w którym przebywała skarżąca wraz z dziećmi, opierając się w tym zakresie na raporcie Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Z drugiej jednak strony Trybunał zaznaczył, że zamknięty ośrodek mimo wszystko posiada wiele cech zakładu karnego, stając się w rzeczywistości takim zakładem. Referująca podkreśliła, że warunki w ośrodku, w którym przebywała skarżąca, który jest dostosowany do pobytu rodzin z dziećmi oraz małoletnich bez

opieki, są bardzo dobre, a w porównaniu do ośrodków tego typu w Europie, niemal wzorcowe. Dodatkowo od 2012 r., dzięki staraniom MSWiA i SG, sukcesywnie polepszane są warunki we wszystkich strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców, m.in. został zmieniony reżim panujący w ośrodkach i cudzoziemcy dostali prawo poruszania się bez ograniczeń po jego terenie, stopniowo odchodzono od różnych praktyk, które mogły przypominać reżim zakładu karnego (np. apele) zdjęte zostały także kraty z okien. Wizyta Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) w maju 2017 r. potwierdziła pozytywne zmiany, składając jedynie marginalne uwagi względem ośrodków strzeżonych. Dodatkowo od dnia 1 maja 2014 r. w prawie krajowym zostały wprowadzone środki alternatywne wobec detencji, które w tej chwili są stosowane jako reguła wobec rodzin z dziećmi i jedynie w przypadkach przekazania rodzin w trybie Dublin II rozpatruje się możliwość umieszczenia ich w zamkniętym ośrodku. Przedstawicielka SG podkreśliła też, że w raporcie FRA za 2017 r. Polska jest stawiana jako przykład stosowania środków alternatywnych. Na zakończenie zwróciła uwagę, że podstawą umieszczenia cudzoziemca i przedłużania mu pobytu w strzeżonym ośrodku może być jedna z dwóch ustaw - *ustawa o cudzoziemcach* lub *ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony międzynarodowej na terytorium RP*. W momencie przebywania skarżącej w strzeżonym ośrodku maksymalny okres pobytu w takim ośrodku wynosił, zgodnie z *ustawą o udzielaniu cudzoziemcom ochrony międzynarodowej*, do roku czasu. W obecnej chwili jest to 6 miesięcy. Dodatkowo SG we wszystkich przypadkach prowadzenia postępowania uchodźczego wobec cudzoziemca umieszczonego w zamkniętym ośrodku, okoliczność ta jest zaznaczana w korespondencji do Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców i tego typu sprawy są rozpatrywane priorytetowo, tak by nie doprowadzić do niepotrzebnego przedłużania stosowania środka detencyjnego wobec cudzoziemca.

Przedstawiciel Urzędu ds. Cudzoziemców, Pan Jakub Dudziak, podkreślił że Urząd nie był do tej pory zaangażowany w postępowanie przed Trybunałem. Zaznaczył też, że kwestie strzeżonych ośrodków dla cudzoziemców należą do kognicji Straży Granicznej.

Pan Przemysław Cybul z Komendy Głównej Straży Granicznej podkreślił, że wprawdzie to SG administruje strzeżonymi ośrodkami i kieruje wnioskami o umieszczenie i przedłużanie pobytu cudzoziemca w ośrodku, jednakże czas pobytu w nich cudzoziemca, szczególnie w przypadkach umieszczenia w nim na podstawie *ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony międzynarodowej*, zależy od postępowania uchodźczego prowadzonego przed Szefem Urzędu ds. Cudzoziemców. Tym samym długość tego postępowania wpływa na długość pobytu cudzoziemca w ośrodku.

Przewodnicząca zachęciła Urząd ds. Cudzoziemców do włączenia się w przygotowanie stanowiska Rządu odnośnie do sposobu wykonania wyroku *Bistieva i inni p. Polsce* po jego uprawomocnieniu się, we współpracy z MSWiA i SG. Poinformowała również, że w maju 2018 r. odbyła się pierwsza narada robocza związana z tym wyrokiem w celu wypracowania stanowiska w przedmiocie odwołania i ewentualnego przystąpienia do wykonywania powyższego wyroku. Zwróciła też uwagę, że pewna polemika z wyrokiem, która miała miejsce na bieżącym posiedzeniu Zespołu jest możliwa ze względu na fakt, że mamy do czynienia z orzeczeniem nieprawomocnym. Przypomniała jednak, że w momencie przystąpienia do jego wykonywania, od podmiotów zainteresowanych wymagane będą konkretne działania. Zgodnie z zarządzeniem o Zespole ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka będą one miały 6 miesięcy od uprawomocnienia się wyroku na przedstawienie planu działania prezentującego sposób jego wykonania, bądź też raportu z podjętych działań. Przewodnicząca zakomunikowała, że w przypadku przystąpienia do fazy wdrażania wyroku, zostanie zwołane specjalnie spotkanie z przedstawicielami MSWiA, Straży Granicznej oraz Urzędu ds. Cudzoziemców. Pod uwagę będą brane także głosy innych instytucji, jak np. Rzecznika Praw Obywatelskich.

Pani Joanna Subko z Zespołu ds. Równego Traktowania w Biurze RPO przypominała stanowisko Rzecznika, który po wizytacjach ośrodków w 2012 r. i 2013 r. skierował do MSWiA wnioski o podjęcie inicjatywy w celu wprowadzenia zakazu umieszczania małoletnich dzieci w strzeżonych ośrodkach. Według opinii Rzecznika i Komitetu Praw Dziecka przy ONZ, umieszczanie dzieci w detencji jest swojego rodzaju pobyt w warunkach więziennych, a dziecko tam umieszczone nie ma żadnej wolności, co często odbija się na jego psychice. Trybunał podkreślał, że państwo musi dokonać szczególnych starań aby umieszczanie w zamkniętych ośrodkach dla cudzoziemców było środkiem ostatecznym, po rozpatrzeniu wszelkich alternatyw. Sprawy badane przez Rzecznika bardzo często wskazują na niewystarczające uzasadnianie przez sądy decyzji o umieszczeniu dziecka wspólnie z rodzicami w zamkniętym ośrodku, co nie godzi się ze standardami wynikającymi z orzecznictwa Trybunału.

III. Informacja na temat działań podejmowanych przez resorty w celu upowszechniania standardów Trybunału – referuje: Ministerstwo Środowiska

Pan Michał Kobylński z Departamentu Prawnego w Ministerstwie Środowiska (dalej MŚ) zwrócił uwagę, że Europejska Konwencja Praw Człowieka nie wymienia bezpośrednio prawa do środowiska czy prawa do czystego środowiska, dlatego też od czasu powstania Zespołu ds. ETPCz w 2007 r. nie było wyroku Trybunału, do wykonania którego resort środowiska był resortem wiodącym natomiast w jednym przypadku był resortem współpracującym. Znaczna część spraw w MŚ dotyczy Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Przedstawiciel MŚ zaznaczył jednak, że pomimo tego, że Konwencja nie wymienia prawa do środowiska bezpośrednio, to wywiera pośredni wpływ na działalność Ministerstwa poprzez szereg innych praw, z których skarżący czerpią podstawy prawne do skarżenia się na kwestie związane z ochroną środowiska, tak jak prawo własności czy prawo do poszanowania życia prywatnego. MŚ pracował też nad niedawno uchwaloną *ustawą o zmianie ustawy prawo łowieckie*, która miała na celu wykonanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego, w którym powołał się na orzecznictwo Trybunału i standardy wynikające z Konwencji w zakresie ochrony własności.

Niemniej MŚ stara się upowszechniać wiedzę o Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i standardach wynikających z orzecznictwa Trybunału. Wśród tych działań przedstawiciel MŚ wskazał na wyznaczenie Departamentu Prawnego jako komórki koordynującej działania resortu środowiska dotyczące Konwencji, udział pracowników MŚ w 2014 r. w warsztatach legislacyjnych zorganizowanych przez Rządowe Centrum Legislacji, podczas których prezentowane było m.in. orzecznictwo Trybunału w sprawach środowiskowych, dystrybuowanie w ministerstwie materiałów przekazywanych do wszystkich członków Zespołu, przekazanie wszystkim komórkom MŚ i ich podległym jednostkom pisma przedstawiającego ogólne informacje na temat Konwencji i Trybunału, zwracające uwagę na nowelizację zasad techniki prawodawczej, według której przy projektowaniu aktów prawnych należy zwracać szczególną uwagę na ich zgodność z umowami międzynarodowymi w zakresie praw człowieka. Dodatkowo MŚ podjął działania związane z toczącą się obecnie przed Trybunałem sprawą, na potrzeby której przetłumaczone zostały orzeczenia Trybunału zacytowane w komunikacji skargi.

IV. Pozostałe informacje i ogłoszenia

Przewodnicząca poinformowała uczestników posiedzenia, że w dniu 9 maja 2018 r. Rada Ministrów przyjęła *Raport z wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę za 2017 r.*, który został przekazany do odpowiednich Komisji w Sejmie i Senacie. Komisja Praw Człowieka i Praworządności i Petycji zasygnalizowała, że ze względu na

przypadającą w tym roku rocznicę 25-lecia Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w Polsce chciałyby zorganizować bardziej uroczyste posiedzenie Komisji, na którym Raport będzie dyskutowany.

Przewodnicząca poinformowała również, że w dniu 13 czerwca 2018 r. odbyła się XII edycja Seminarium Warszawskiego. Wydarzenie to cieszyło się ogromnym zainteresowaniem – zarejestrowało się ponad 200 uczestników, a 132 osoby oglądały relację w serwisie YouTube.

O terminie oraz porządku obrad następnego posiedzenia członkowie Zespołu zostaną powiadomieni w drodze elektronicznej przez Sekretarza Zespołu (marta.kaczmarska@msz.gov.pl).

Justyna Chrzanowska
Pełnomocnik Ministra

Załącznik:

Lista uczestników posiedzenia w dniu 26.06.2018 r.

**Uczestnicy posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
w dniu 26 czerwca 2018 r., budynek MSZ – przy ul. Krywultra 2, sala nr 16 (parter) godz. 09.00-13.00**

Podsekretarz stanu w MSZ	dr hab. Piotr Wawrzyk
Przewodnicząca Zespołu	Justyna Chrzanowska
MSZ DPOPC	Marta Kaczmarek Katarzyna Holy Sebastian Kurek Marta Kałkun Monika Gaffke
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Katarzyna Zalańska, Dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków Łukasz Czwojda, radca prawny
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Dawid Grochowski, Radca Ministra Departament Analiz i Polityki Migracyjnej
Ministerstwo Sprawiedliwości	Krzysztof Masło, Dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka; Urszula Szafrańska, Naczelnik wydziału ds. Postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka
Ministerstwo Zdrowia	Karol Bogusz, Starszy Specjalista w Wydziale Prawa Europejskiego w Departamencie Współpracy Międzynarodowej; Ewa Wójcik, Naczelnik Wydziału Systemu Ochrony Zdrowia w Departamencie Organizacji Ochrony Zdrowia
Ministerstwo Środowiska	Michał Kobyliński, starszy specjalista w wydziale prawa Unii Europejskiej i międzynarodowego w Departamencie Prawnym
Ministerstwo Sportu i Turystyki	Paweł Pachol, główny specjalista w Biurze Dyrektora Generalnego; Paweł Matej, główny specjalista w Departamencie Prawnym
Rządowe Centrum Legislacji	Piotr Ołdak, Wicedyrektor Departamentu Prawnego i Postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym
Prokuratura Krajowa	Magdalena Beroud-Korowajczyk, Biuro Współpracy Międzynarodowej

Naczelny Sąd Administracyjny	dr hab. Anna Kalisz, Biuro Orzecznictwa
Rzecznik Praw Obywatelskich	dr hab. Agnieszka Grzelak, zastępczyni Dyrektora Zespołu Prawa Konstytucyjnego, Europejskiego i Międzynarodowego; Kamila Kotowska, Zespół ds. Wykonywania Kar; Joanna Subko, Zespół ds. Równego Traktowania; Marcin Mrowicki, Zespół Prawa Karnego
Prokuratura Generalna	Jarosław Zasada, Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	Rita Kameduła-Tomaszewska, Przedstawicielka Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania; Jakub Cygan, radca Szefa KPRM
Straż Graniczna	Tomasz Lipski, Pełnomocnik Komendanta Głównego Straży Granicznej ds. Ochrony Praw Człowieka i Równego Traktowania; ppłk SG Iwona Przybyłowicz, Zarząd ds. Cudzoziemców; mjr SG Przemysław Cybul, Zarząd ds. Cudzoziemców
Rzecznik Praw Pacjenta	Mariusz Mamczarek, Naczelnik Departamentu Prawnego
Urząd do Spraw Cudzoziemców	Jakub Dudziak, Biuro Szefa Urzędu